

LUCIA
SASKOVÁ

ODSÚDENÁ

O D S Ú D E N Á

Vydal Slovenský spisovateľ, a. s.
Miletičova 23, 821 09 Bratislava 2
E-mail: info@slovenskyspisovatel.sk
www.slovenskyspisovatel.sk
Zodpovedná redaktorka Darina Maláková
Tlač TBB, a. s., Banská Bystrica

*Tento príbeh je fikcia. Všetky mená, postavy, miesta a udalosti
sú výtvorom autorkinej fantázie alebo súčasťou vymysleného príbehu.
Akákoľvek podobnosť so skutočnými miestami, udalosťami
a žijúcimi či nežijúcimi osobami je náhodná.*

Copyright © Lucia Sasková 2019
Cover Design © Juraj Šramko 2019
Cover Photo © Shutterstock
Slovak Edition © Slovenský spisovateľ, Ltd, 2019

ISBN 978-80-220-2179-1

KEĎ SOM SA DOZVEDELA o svojej nevyliciteľnej chorobe, neprebehol mi celý život pred očami ako zrýchlený film. Len som tupo civela do tváre lekárky, ktorá bola príliš mladá na to, aby sa jej dalo veriť. V jednej vete síce použila niekoľko cudzích slov, ktoré som nebola schopná ani zopakovať, nie si ich ešte neskôr vyhľadať na internete, no aj napriek tomu som na ňu civela príliš dlho, akoby som tým chcela naznačiť, že rozumiem.

Svojej chorobe som od samého začiatku až po jej koniec absolútne nerozumela. Zrazu sa stala mojou súčasťou a údajne sa jej už nezbavím, lebo je neskoro. Nenašli sme spoločnú reč ani rovnaké záujmy, obe sme boli tak diametrálne odlišné, že naše pokusy o spriatelnenie boli zavrhnuté, skôr ako ich jedna z nás vôbec uskutočnila. Spočiatku sme sa zoznamovali, oľukávali, premýšľali o sebe, a keby to bolo možné, pozreli by sme si zblízka do očí. Neskôr sme si vyčítali, že jedna chce zabiť tú druhú. Stali sa z nás nepriateľky. Na život a na smrť. Nie však hneď. Bol to dlhodobý proces a sama som netušila, ako to celé vlastne dopadne.

Lekárka stále sedela oproti mne a snažila sa zahovoriť trápne ticho. Keďže som v hlave riešila úplne iné záležitosti, intenzívne som jej hľadela do tváre, ale nevnímala jej slová.

„Ste v poriadku?“ Jej otázka ma vytrhla z myšlienok, v ktorých som riešila, či budem musieť držať diétu a odoprieť si obľúbené nezdravé jedlá. Budem sa môcť ešte na-

pchávať zmrzlinou? Naozaj myslím na jedlo, keď mi lekárka čo najšetrnejšie oznamuje, že moja diagnóza už čoskoro nebude zlučiteľná so životom?

„Nie som, sama ste to povedali,“ zdvorilo som sa usmiala do jej peknej tváre, na ktorej nebola ani stopa po líčení, čo bola škoda – bez kruhov pod očami by vyzerala lepšie.

„Nie je vám zle?“ Lekárka zdvihla oči od papierov, ktoré držala v ruke.

„Nie, som v pohode. Teda v rámci možností,“ dodala som viac-menej sama pre seba.

„Budeme robiť všetko pre to, aby sme progres nádoru čo najviac spomalili, prípadne zastavili. Musíte však prejsť potrebnými vyšetreniami a testmi.“

Prestala som ju vnímať. Opäť. Všetci mi vraveli, že si mám kúpiť magnézium. Alebo vitamín C. Kúpila som si oboje. Mám viacero piť! Pila som, niekedy viac, ako som bola schopná zniesť, pitný režim som dodržiavala najlepšie, ako som vedela. Napokon to stopercentne mala byť krčná chrbtica. Treba chodiť na masáže, na jogu. Hlava sa mi krútila len občas. Dlhú som civela do počítača, do mobilu, do knihy. Bolo to úplne zrejmé a jasné. Stačilo sa poriadne vyspať, a všetko bolo ako predtým. Až kým sa môj milý organizmus jedného dňa nenaštvál a na chvíľu neodpadol. Idiot. Ako inak ho po takomto čine nazvať? Prejavila sa v ňom výrobná chyba, na ktorú sa nevzťahuje možnosť reklamácie. Oprava je však tak veľmi komplikovaná, že sa do nej opravári púšťajú len s veľkými obavami. Dôležité je mať dobré poistenie a pevné nervy.

„Koľko?“ prerušila som lekárku, ktorá mi stále veľmi oduševnene vysvetľovala, čo mi vlastne je. Akoby sa moju chorobu snažila obhájiť a ospravedlniť zároveň.

„Prosím?“ spýtala sa. Mala som pocit, že presne vie, na čo sa pýtam, ale nenachádza odvalu konkrétne odpovedať.

„Ako dlho dokážem plnohodnotne žiť? Bez obmedzení?“

Chcela som to vedieť. Potrebovala som toho ešte dosť veľa stihnúť. A zrazu mi aj jej podrobné vysvetľovanie pripadalo len ako ďalšia obhajoba neschopnosti našej medicíny.

„Ak hneď nasadíme adekvátnu liečbu, môže to byť niekoľko rokov. Budeme musieť nádor vyoperovať a následná liečba môže celý priebeh výrazne zmierniť.“

„Koľko?“ zopakovala som otázku už trochu znudeným tónom. Nezaujímali ma lekárske omáčky, zaujímala ma podstata.

„Nádor je zhubný,“ vzdychla. „Keď vychádzame zo štatistik a medicínskych skúseností s rovnakou diagnózou, približne dva roky, všetko však závisí od reakcie vášho organizmu.“

„A bez operácie?“

„Niekoľko mesiacov,“ odvetila vecne, s ľútosťou v hlase. „Moderná medicína vie dnes nádor odstrániť naozaj precízne. Výhodou vášho prípadu je, že tumor je v dostupnej oblasti mozgu. Sú prípady, v ktorých sa vyoperovať jednoducho nedá. Vy ho máte presne tu,“ ukázala perom na monitor počítača. „Všetky funkcie mozgu ostanú nedotknuté.“

Hľadela som na obrazovku a snažila sa vyčítať niečo z tých farebných znázornení, v ktorých mala lekárka veľmi slušný prehľad. Mne to pripadalo ako hlavolam, ktorý som nemala najmenšiu chuť lúštiť.

„Chápem, že je toho teraz na vás priveľa, no nesmieme strácať čas. Tumor musí ísť z vášho mozgu preč. Keď získame vzorku na ďalšie vyšetrenia, budeme vedieť detailne naplánovať aj ďalší postup.“

Stále som nepristúpila na jej hru. Vlastne som si vôbec neuviedomovala, o čom hovorí. Nikdy som nemala nič zlomené a najväčší zákrok, aký som absolvovala, bolo plombovanie zubov. Aj to v celkovej anestézii, lebo som strachopud a neznášam bolesť. V puberte som si nedokázala ani vytlačiť hnisavú vyrážku, lebo to príšerne bolelo. A teraz sa

mi má niekto hrabať v hlave? Prečo práve hlava? Možno by som sa ešte dala nahovoriť na slepé črevo, ale lebka a mozog?

„Sestrička vám dá výmenný lístok, s ktorým sa treba ísť objednať na neurochirurgické oddelenie, spolu s mojou lekárskou správou.“ Konečne sa odo mňa odvrátila a mne sa uľavilo.

Je zvláštne, keď vám povedia, že váš život sa končí, a vám sa zrazu uľaví. Ironia. Uľaví sa vám napriek tomu, že máte milión otázok, ale už nechcete počuť nič. To podstatné som pochopila. A ostatné ma nezaujíma. Chcem odtiaľto len čo najrýchlejšie odísť a usporiadať si v hlave všetko, čo som sa práve dozvedela.

Vzala som si všetky papiere, ktoré mi sestra podala, a kráčala po nemocničnom areáli smerom, ktorým ma poslali. Nemocnicu som nepoznala, o jej oddeleniach som nemala ani poňatia. Nikdy som nebola chorá a nepotrebovala som ju. Dokonca som sebecky nechodila ani na návštevy, keď bol hospitalizovaný niekto z mojich priateľov ani keď ma me operovali cystu na vaječníku alebo otcovi prietrž. Lebo som nemocnice neznášala.

Konečne doma. Hlava mi šla prasknúť a bola som naozaj rada, že môj žalúdok to nezvládol až v pohodlí môjho milého bytu, ktorý som si mohla dovoliť zo svojej výplaty asistentky riaditeľky firmy sprostredkujúcej reklamu. V poslednom čase som vracala často. Pri bolestiach hlavy to býval automatický sprievodný znak a všetci to nazývali typickou migrénou. A keď je človeku naozaj zle, preberie sa v kancelárii z bezvedomia a už mu naozaj nič nepomáha, skúša všetko možné od babských rád svojich kolegýň po vyhľadávanie na internete a ako poslednú možnosť zvolí lekára – zo zúfalstva, s naivnou predstavou predpisania lieku proti migréne a pokojného pokračovania v spôsobe života, na aký bol zvyknutý.

Sedela som na gauči v obývačke, zhlboka dýchala a premýšľala, či zvládnem ísť po pohár vody, ktorý som nutne potrebovala. Na displeji mi už niekoľkýkrát blikalo šéfkino meno. Zrejme kvôli tomu, že som z kancelárie odchádzala s tým, že si idem len na otočku k lekárovi po výsledky. Na vyšetrenia som chodila počas pracovného času. A dnes už zjavne prešlo viac času, ako trvala „otočka po výsledky“. Nemala som najmenšiu chuť hovoriť s ňou ani jej čokoľvek vysvetľovať. Teraz na to jednoducho nebola vhodná chvíľa. Teraz totiž nebola vhodná chvíľa na nič. Všetko bolo nanič, mne bolo nanič.

Zaspala som. Ani si nespomínam, kedy som len tak cez deň spala! Na spánok počas dňa v mojom svete jednoducho nebol čas. Pracovať vo firme plnej vorkoholikov bez súkromných životov sa na mne odzrkadlilo viac, ako som predpokladala. Nemala som svoju prácu rada. Ale platili. Dokonca celkom slušne. A plná peňaženka, každodenné stravovanie v reštauráciách, nákupy hlúpostí a možnosť mať vlastný byt takmer v úplnom centre mesta boli jednoducho prijateľnou motiváciou na každodennú pretváрку spokojného zamestnanca. Naučila som sa mlčať, znášať šéfkine nálady aj dôležitost, ktorú si denne potrebovala dokazovať. Naučila som sa falošne usmievať, plniť plány aj pracovať mimo pracovného času, a stala som sa dobrovoľnou vorkoholičkou, ktorá momentálne drzo zaspala na gauči za bieleho dňa. Pracovného dňa! Unavená a zničená. Vyčerpaná. Bez chuti prebudiť sa. Lebo realita je náročná a bude ešte náročnejšia.

Mobil som pri ďalšom vibrovaní, ktoré ma opakovane prebúdzalo, vypla. Tiež si nie som celkom istá, kedy som to urobila naposledy. Hystéria ma prepadala už pri vybití batérie. Byť nedostupná bolo pre mňa i pre mojich známych nepredstaviteľné. Bola som typická žena závislá od esemeskovania, telefonovania, mailovania a aplikácií, ktorá využívala svoj smartfón na všetko, na čo sa využiť dal. A zrazu

tak slastne stíchol. Kto by povedal, že stačí tak málo. Jednoducho ho vypnúť. Stlačiť jedno tlačidlo a podržať. Spať nerušene ďalej, dokedy potrebujem.

Keď som otvorila oči, bolo už dávno popoludnie. Vedela som to podľa slnka, ktoré svietilo do okien protiľahlých panelákov. Mohli byť tri alebo štyri hodiny. Opatrne som sa posadila a čakala, čo sa bude diať. Či mi nádor rozkrúti okolitý svet na najvyššiu rýchlосť, otočí žalúdok a jeho obsah s niekoľkými dúškami vody naruby, alebo sa nestane nič. Niekoľkokrát som sa zhlboka nadýchla a vydýchla. Zahľadela som sa na dvere a čakala, či sa začnú hýbať. S úľavou som si vydýchla, keď sa nedialo nič.

Eufória z toho, že sa cítim dobre, sa dostavila okamžite. Osprchovala som sa a šla sa najesť. O pár ulíc ďalej bola malá reštaurácia, do ktorej som pravidelne chodievala po pracovnom čase, keď som v kancelárii nestíhala obed. Čo bolo priemerne tak tri či štyri razy do týždňa. Majiteľ bol stará škola, chutilo mi uňho. Keď som sa sem prisťahovala, chvíľu mi trvalo, kým som si našla obľúbenú predajňu ovocia a zeleniny, večierku, potraviny, bar či reštauráciu, do ktorej som sa prvý raz vlastne len ukryla pred letnou búrkou. Okrem kávy som si pochutila na najpochutejšej bažantej polievke s čerstvou zeleninou a rezancami, aké robila len moja babička a nik iný. A tak som sa tam vrátila aj druhý raz a potom ďalší a ďalší. Sedávala som vždy sama. Teplé jedlo a pokoj boli pre mňa relaxom a odmenou po celodennej práci. Ujo Ďusko, ako ho tam všetci pravidelní zákazníci i zamestnanci volali, so mnou občas prehodil pár zdvorilostných slov. A ja som sa, netuším prečo, cítila veľmi hrdo, že som sa stala akousi špeciálnou zákazníčkou, ktorú majiteľ vždy víta s úsmevom.

Jedného dňa boli všetky stoly obsadené, tak som sa posadila k barovému pultu. Usmiala som sa na neho a on sa pri mne pristavil. Mrzelo ho, že môj obľúbený stôl s výhľadom na ulicu nie je voľný.

„Bývate tu niekde nablízku? Alebo tu pracujete?“ Načiahol sa po ďalší karamelový keksík ku káve a dal mi ho na tanierik.

„Pristahovala som sa o pár ulíc ďalej. Vďaka,“ usmiala som sa na keksík, lebo mi to pripadalo ako veľmi milé gesto.

„Za máličko, treba si osladiť život,“ potľapkal ma priateľsky po zápästí.

„A vy?“ spýtala som sa, „máte túto reštauráciu dlho?“

Ujo Ďusko mi porozprával svoj príbeh. Jeho rodičia vlastnili závodnú jedáleň pre zamestnancov fabriky na výrobu obuvi.

Počas vojny sa v nej varilo pre armádu a z fabriky sa stali na istý čas kasárne. Po skončení vojny ich však obrali o všetko a vysťahovali za mesto do rozpadnutých a vojnou zničených domov. Spravodlivosti sa nikdy nedočkali a jeho otec sa nikdy nezmieril s tým, že nedokáže svoju rodinu zabezpečiť. Keď sa im narodil syn Július, vzal si život.

Ujo Ďusko sa začal od svojej mamy učiť variť. Denne spolu kuchtili, vymýšľali recepty z ľahko dostupných surovín a tešili sa, keď ich oboch vzali pracovať ako pomocnú silu do kuchyne v jedinom grandhoteli v meste. Jeho mama odkladala každý halier, hoci si už nemuseli odtráhať od úst. Keď zomrela, zanechala mu na účte pomerne dosť peňazí, a tak si otvoril pohostinstvo na vlakovej stanici, z ktorého sa stala vychytená reštaurácia.

„Keď začali stanicu rekonštruovať, dostal som sa sem. Je to už pekných pár rokov. Ale tu to mám radšej,“ povedal spokojne a s malým náznakom hrdosti sa poobzeral okolo seba. Urobila som automaticky to isté. „Musel som zamestnať zopár mladých ľudí, aby sem s nimi privialo trochu moderného vánku, sám by som to už nezvládal. A celé mi to tu akosi prirástlo k srdcu,“ hrdo zakončil svoje rozprávanie.

„DOBRY DEN, UJO ĎUSKO.“ Vošla som do reštaurácie a napriek informáciám, ktoré som sa nedávno dozvedela, sa mi pri pohľade do jeho usmiatej tváre rozhostil v duši akýsi pokoj.

„Ahoj, zlatuško.“

Zbožňovala som ho! A skromne si myslím, že mal rád aj on mňa. Do jeho podniku som chodila už takmer denne, veľa sme sa nasmiali a donekonečna dokázali rozoberať naozaj každú tému.

Svedčilo o tom i to, že aj dnes som šla radšej sem ako k rodičom alebo ku komukoľvek inému.

„Dnes si tu skoro. Nebodaj otrokárka poľavila?“ zasmial sa. Poznal moju šéfkú z rozprávania a neraz sa ma spýtal, či by nebolo lepšie odísť. A ja som mu vždy odpovedala, že odídem, keď príde správny čas.

„Dnes som nebola v práci. A vlastne tu ani nemám mobil. Je vypnutý.“

„No teda, tak to musí byť vážne,“ podotkol s úsmevom.

„Uvidíme, ako veľmi,“ odvetila som a šla si sadnúť k svojmu obľúbenému stolu. Objednala som si len legendárny vývar a napriek tomu, že môj žalúdok bol roztrasený a slabý, každá lyžička mi prinášala príjemnú úľavu. Vlastne som sa cítila ako po opici. Škoda len, že každý deň.

Sledovala som ľudí náhliacich sa po ulici oboma smermi a intenzívne sa snažila nemyslieť na to, čo som sa dnes dozvedela. Cítila som sa už lepšie a chcela som, aby to tak ostalo. Preto som si napokon objednala aj druhé jedlo, vynikajúce skladané zemiaky. Jedla som pomaly a pritom stále sledovala ulicu.

„Dnes nie si vo svojej koži, dúfam, že je všetko v poriadku.“ Ďusko sa pri mne zastavil, keď som odchádzala.

„Raz vám o tom porozprávam, nerobte si starosti,“ povedala som a ponáhľala sa von, prv než sa začne vypytovať na detaily. Dnes som o tom nechcela hovoriť nikomu. Ani ujo- vi Ďuskovi, i keď som ho mala fakt rada. Bol pre mňa niečo

ako strýko. Alebo ako starý otec, ktorého som, bohužiaľ, nikdy nespoznala.

Vrátila som sa domov, zavrela za sebou dvere, posadila sa na stoličku pri kuchynskom pulte, a práve v tej chvíli mi to nejako všetko docvaklo. Je koniec. Vlastne som ešte ani nezačala, a už končím. Mala by som to niekomu povedať. Ako prvý mi napadol môj priateľ. No, asi by bolo vhodné pripomenúť, že bývalý priateľ. Nie. To, že je bývalý, má svoje opodstatnenie. Kolegyne v práci? Mala som ich všetky rada, ale každá z nich mala toľko problémov a starostí, že tie moje by ich vlastne vôbec nezaujímali. A ako by som im to mala povedať? Na porade? Alebo pri rannej káve v našej klaustrofobicky pôsobiacej kuchynke?

Moji skutoční priatelia sa dali spočítať na prstoch jednej ruky – aj keby som náhodou o niekoľko prstov prišla. Už som nebola bezstarostná študentka, ktorá má okolo seba množstvo ľudí. Už som bola nudná zamestnaná žena, čo trávi takmer celý svoj život po boku druhej nudnej ženy a jej prítomnosť z nej zväčša vycicala všetku energiu.

Spomenula som si na vypnutý mobil a bez premýšľania ho zapla. Atakovali ma správy od ľudí, ktorí sa ma počas mojej nedostupnosti pokúšali kontaktovať.

„Môžeš mi vysvetliť, kde si bola celý deň?“ Šéfkin nezameniteľný tón hlasu ma posadil na gauč.

„Ja... Prepáč,“ koktala som. „Bola som po tie výsledky a keďže neboli veľmi dobré, musela som...“

„To je vlastne fuk, výhovorky ma nezaujímajú,“ skočila mi do reči, sotva vnímajúc moje slová. „Nehnevaj sa na mňa, ale toto si už prehnala. Vieš, koľko som toho musela za teba urobiť? Nestihla som si spraviť ani kávu, nie ešte ísť na obed. Telefóny tu vyzváňali ako šialené a všetci, čo sa nedovolali tebe, volali mne. Uvedomuješ si, že takto sa to nerobí? Zajtra príď láskavo skôr a dorieš to, čo som ti nechala na stole. A rátaj s tým, že tu ostaneš dlhšie. Dnešok si nadrobíš, lebo...“

„Končím.“ Sama som neverila tomu, čo som vypustila z úst. Ale je načase začať robiť spontánne rozhodnutia. Ak mám naozaj pred sebou už len niekoľko rokov, tak to posledné, po čom túžim, je stráviť ich v práci, ktorú v podstate neznášam.

„Ale nezabudni, že aj keby si chcela odísť, v zmluve máš dohodnutú trojmesačnú výpovednú lehotu. Takže nevy-mýšľaj, zajtra ťa tu chcem vidieť o siedmej. A budem sa tváriť, že som nič nepočula.“

„Nie.“ Zhlboka som sa nadýchla, lebo mi dochádzalo, že toto nebude jednoduchý rozhovor. „Končím. Dnes. Zajtra neprídem. Už nikdy neprídem!“ zdôraznila som.

„To neurobiš, nevyplatím ťa!“

Možno ešte včera by som sa dala vydieraním ovplyvniť, ale dnes už nie.

„Dobre,“ povedala som pokojne. „Ak ti tých pár eur stojí za to, uži si ich.“ Chcela som zložiť, ale jej slová ma zastavili.

„Ty si myslíš, že si nenahraditeľná? A že si môžeš robiť, čo chceš?“

„Bože, ani len netušíš, ako túto tvoju povýšenosť neznášam. A ty si myslíš, že môžeš hocikoho ovládať peniazmi? Povieť ti novinku! V živote sú aj dôležitejšie veci ako prachy! Ale to človek ako ty nikdy nepochopí. Končím. Výpoveď ti doručím. Už by som v tvojej prítomnosti nevydržala ani sekundu.“

Chcela som toho ešte veľa povedať, no pichľavá bolesť v hlave mi pripomenula, že netreba, že stačilo. Musím si šetriť sily na úplne iné veci.

Čo bolo oveľa zvláštnejšie, uľavilo sa mi. Dokonca viac, ako som predpokladala. Šéfka mi o pár sekúnd volala opäť. Zas a znova. Stíšila som otrasné zvuky zvonenia na minimum a do nemoty sledovala blikajúci displej s jej menom. Aj tak by ma vyhodila. V našej práci sa netolerovala ani chrípka, ak ju mal človek viac ako raz do roka. Prácnice-

schopnosť na niekoľko mesiacov nepripadala do úvahy. Vlastne som im ušetrila prácu s neosobnou výpoveďou. Esemeska. Jedna, druhá. Zbohom.

Mobil som vypla úplne a úhladne ho zabalila spolu s rýchlo načmáraným ukončením pracovného pomeru do malej škatule a napísala naň adresu zamestnávateľa. Hneď zajtra balíček odnesiem na poštu. Tak. A je to. Škoda, že človeku musia povedať, že umiera, aby začal robiť to, po čom dennodenne túžil.

Otvorila som notebook a postupne vymazávala všetky prepojenia s prácou. Vraví sa tomu aj pálenie mostov. S podpaľáčstvom som nikdy nemala skúsenosti, preto som to urobila rýchlo a bezbolestne, s dušou ľahšou o celú tú záťaž, čo sa za mnou tiahla ako ťažké vreco, ktoré som už nevládala niesť, len ťahať.

LUTOVALA SOMSA. Lutovala som sa naozaj veľmi dôkladne a dlhodobo. Keď mi bolo dobre aj zle. Potom som prešla do zvláštneho rozpoloženia, v ktorom som si vravela, že to nemôže byť také hrozné. No o chvíľu som si uvedomila, že som na všetko sama, a ľutovala sa ďalej. Toľko protichodných emócií som nezažila asi za celý život. Vlastne sa zo mňa v priebehu pár dní stala troska. Taká ozajstná, s mastnými vlasmi, opuchnutými očami, vo vyťahanom tričku a teplákoch, ktoré občas poslúžili aj ako pyžamo.

Veľa času som strávila na internete. Každý mi vždy vravel, že žiadny symptóm nikdy nemám hľadať na Googli, lebo aj oškreté koleno bude určite smrteľnou chorobou. Ja som sa báť nemusela. Mne nemohol vyhľadávač poskytnúť už nič horšie. Čítala som nekonečne dlhé diskusné fóra, skúsenosti ľudí s operáciami, po operáciách a vzhľadom na dátumy niektorých príspevkov som si uvedomila, že väčšina z nich už je medzi nami. Tiež sa spočiatku báli, tiež sa veľa pýtali, neskôr svoje skúsenosti posúvali ďalej.

A potom už nebolo nič. Zvládli to v tichosti a dôstojnosti. A dnes si na nich už v chladnom svete internetového fóra nikto nespomenie. Ich fantóm namiesto fotografie tu vždy bude, ale akoby nikdy nebol. Nikto nie je nenahraditeľný. Jeden príde, založí si účet, a keď zomrie, uvoľní miesto niekomu ďalšiemu s podobnou diagnózou, ktorý si tiež bude myslieť, že je to niečo extra. Až kým nepríde na to, že na svete zomiera na mozgový nádor každý deň množstvo ľudí.

A práve toto zistenie mi vzalo všetky ilúzie o mojej výnimočnosti. Musela som prevrátiť oči sama nad sebou. Asi naozaj stačilo.

Čaká ma operácia, čaká ma chemoterapia, čaká ma pár rokov života – a príde koniec. Priznávam, trošku skôr, ako sme všetci očakávali, ale nič na tom nezmením. Je čas spať sa. Určite nie je náhoda, že tu mám byť len pár rokov. Keby som mala zomrieť hneď, zrazil by ma autobus, zasiahol blesk alebo by ma niekto zastrelil pre pár drobných v peňaženke.

Je to ten najzvláštnejší pocit, keď zrazu dostanete do ruky pomyselné hodiny, ktoré vám odratávajú čas. A chvíľu trvá, kým sa na to človek nastaví.

Po celej tej hystérii to však začínam brať ako výhodu. Je to lepšie, ako zomrieť bez varovania. Čaká ma zrejme niekoľko nepríjemných rozhovorov s mojimi najbližšími. Tomu sa nevyhnem. A z ich reakcií mám väčší strach ako z vlastnej smrti.

„TO HÁDAM NIE,“ chytil sa za srdce ujo Ďusko, pred ktorým som správu o svojej diagnóze vypustila z úst prvý raz. Oči sa mu zaleskli a mňa to rozplakalo. Takúto reakciu som nechcela vidieť.

„Nie, nechcem to takto,“ povedala som a zhlboka sa nadýchla. Chvíľu som váhala, či nebudem vracať, ale napila

som sa vody, ktorú som mala pred sebou, a bolo mi lepšie. „Na plač a ľutovanie bude ešte času dosť. Chcem mať teraz život plný všetkého, čo som si doteraz odriekala. Začala som tým, že som dala výpoveď. Nechcem tú prácu už ani vidieť,“ dodala som a odhodlane si zotrela slzy z líc.

„Nerob nič, čo nechceš. Nestretávaj sa s ľuďmi, na ktorých nemáš chuť. Je čas, aby si si dopriala najkrajší život.“ Jeho slová ma zrazu utvrdili v tom, že má pravdu.

„Nechcem, aby o tom niekto vedel.“ Pozrela som na neho a čakala na reakciu.

„Prečo nie?“ Dolial mi vodu do pohára.

„Neviem,“ pokrútila som zamyslene hlavou. „Neviem si predstaviť, ako to budú brať moji rodičia. Vlastne si neviem predstaviť reakciu kohokoľvek. Nechcem vidieť ich hystériu. Aj mne trvalo niekoľko dní, kým som samu seba presvedčila, že naozaj nechcem zvyšok svojho života stráviť takto.“

„Rozhovor s rodičmi určite nebude jednoduchý,“ vzdychol si Ďusko.

„Nepoviem im to,“ rozhodla som sa okamžite.

„Myslíš, že sa ti podarí utajiť to?“

„Áno. Teda nie. Nebudem to tajiť. Poviem, že idem na operáciu. To určite neutajím. Ale to, čo sa bude so mnou diať potom, si nechám, aspoň zatiaľ, pre seba. Nemusia sa trápiť tak dlho.“

„Zlatko, rob, ako chceš, ale nemyslíš si, že voči tvojim rodičom to nie je fér?“

„Áno, uznávam, že to nie je celkom fér,“ prikývla som. „Ale takto to uľahčím obom stranám.“

„Chceš byť na všetko sama?“ Zásadná otázka, o ktorej mi nenapadlo premýšľať.

„Nebudem na to sama. Budú predsa pri mne. Len mi budú držať palce pri niečom, čo je vopred prehrané,“ odvetila som a mykla plecami.

„A čo tvoji priatelia?“ spýtal sa so záujmom.

„Uvidíme. Sám viete, že ich až tak veľa nemám. Dnes zavolám Katke.“

Mala som na mysli priateľku, s ktorou som vyrastala, drala školské lavice. Naše cesty sa prvý raz rozdelili na strednej škole, no pubertu sme prežívali opäť spoločne. Asi pred dvoma rokmi odišla do Anglicka. Boli sme v spojení denne, neskôr každý druhý deň a teraz už len raz začas prehodíme pár slov. Akoby z povinnosti. A aj teraz, keď sa už zasa vrátila domov, ostala naša komunikácia rovnako povinná ako predtým.

„Mala by si si nájsť chlapa,“ povedal Ďusko s plnou vážnosťou v hlase a ja som sa schuti zasmiala.

„Načo by mi bol?“ Nebola som si istá, či by som na sklonku svojho krátkeho života chcela riskovať ďalšie sklamanie.

„Si na ženy?“ Vyvalil na mňa beztak veľké oči.

„To nemyslíte vážne,“ smiala som sa ďalej. Viem, nie je to až také vtipné, ale odkedy som vedela, že zomriem, smiala som sa oveľa radšej a srdečnejšie.

„Vlastne som si až teraz uvedomil, že som ťa tu nikdy so žiadnym chlapom nevidel.“

„Môj posledný vzťah ma úplne odradil od ďalšieho. Navyše som na chlapa ani nemala čas. A vyhovovalo mi to tak.“

„Nevyhovovalo,“ skonštatoval starý pán presvedčivo. A pravdivo. Naozaj som nečakala, že ma za ten relatívne krátky čas tak dobre spozná.

„Máte pravdu,“ súhlasila som. Jasné, že mi chlap sem-tam chýbal, ale neriešila som to. Nemala som čas ani chuť s kýmkoľvek si začínať.

„Ach, moja zlatá, ale veď aj to, no veď vieš čo, ti muselo chýbať.“

„Ale, prosím vás. Nie je to nič, bez čoho by som nevedela žiť.“ Slovo „žiť“ začínalo mať pre mňa trpkú príchuť. Uvedomila som si to, len čo som ho vyslovila.

„Teraz budeš mať čas na všetko,“ povedal s úsmevom.

„Áno, asi áno,“ prikývla som zamyslene.

Počas dní, keď som sa neustále ľutovala, som si neuvedomila, že vlastne nemám absolútne nič na práci. Žiadne povinnosti, termíny, ranné zápchy, stresy, tlak otravnej nadriadenej, nikdy sa nekončiace telefonáty a naháňanie. Vždy som si dobrovoľne plánovala každú jednu sekundu každého dňa. Čas na jedlo, čas na prácu, na oddych, na spánok, na relax, hygienu, nákupy, na nádych aj na výdych. Nepamätám sa, kedy som naposledy urobila niečo len tak, lebo som mala chuť.

„Dám si ten rezeň,“ ťukla som prstom do jedálneho lístka. Treba sa tešiť aj z takýchto maličkostí. Veď ľudia vo svete aj v dvadsiatom prvom storočí pre nedostatok jedla zomierajú. Škoda len, že mňa žiadne jedlo nezachráni.

„Tomu vravím rozumná reč! Osobne idem dozrieť na to, aby bol vyklepaný najlepšie, ako sa len dá!“

Keď sa ujo Ďusko vzdialil, hodila som si do úst lieky, ktoré udržovali moju hlavu bez bolesti a žalúdok v pokoji. Nedopustím, aby také skvelé jedlo vyšlo nazmar.

„Si tu sama?“ ozvalo sa mi zrazu spoza chrbta. Automaticky som sa otočila smerom k neznámemu hlasu. Stál tam muž s výrazom chlapca v čiernych roztrhaných džínsoch a bielej obtiahnutej košeli. Čierne vlasy mu nedbanlivo padali do očí.

„Nie,“ odvrkla som neprívetivo a rýchlo zbalila lieky naspäť do kabelky.

„Ale no tak...“ Muž pobavene zvrátil obočie a posadil sa oproti mne. „Je plno a ja som tu tiež sám. Je fér podeliť sa o jedno voľné miesto. Keby si prišla po mne, urobil by som to pre teba.“

Nemala som náladu na spoločnosť. Vzdychla som a nechotne posunula svoje veci na stole.

„Och, ďakujem ti za tvoju obrovskú ochotu, naozaj si to vážim,“ poznamenal.

Nepoznala som ho a nemala som najmenšiu chuť rozprá-

vať sa s niekým cudzím o počasí. Hľadela som bez slova von oknom a ako som predpokladala, on ticho neostal.

„Varia tu naozaj božsky, chodieváš sem často?“ Pozrela som mu do tváre.

„Hej, často.“

„Nie si veľmi zhovorčivá,“ skonštatoval.

„Máš pravdu, nie som,“ prikývla som.

„Si chorá?“

„Prečo?“

„Videl som tie lieky.“ Očkom hodil po kabelke, ktorú som mala položenú na stoličke.

„Tak trochu.“

„Chrípka?“ usmial sa, zjavne spokojný sám so sebou, že sa mu predsa len podarilo nadviazať rozhovor.

„Nádor, na mozgu,“ odvetila som úprimne, bez váhania, takmer ľahostajným hlasom. Priznať svoju diagnózu pred niekým cudzím bolo oveľa jednoduchšie.

Zarazene na mňa pozrel, frajerstvo mu z očí zrazu vyprchalo. „O takýchto veciach sa nežartuje,“ podotkol.

„Kiežby som žartovala,“ povedala som naoko vyrovnane.

„Je to zlé?“

„Závisí od uhla pohľadu. Možno by sa našlo pár jednotlivcov, ktorým by to vyhovovalo.“

„Berieš to statočne.“ Mojej pretváрке zjavne uveril.

„Ani náhodou,“ zasmiala som sa zatrpknuto. „Už však nemám silu ľutovať sa. Načo?“ Naozaj som vedela hrať hrdinku. Želala som si, aby som taká bola aj v skutočnosti, vo svojom vnútri.

„Nevyzeráš chorá, vyzeráš dobre. Myslím to vážne, úprimne, nebalím ťa.“

„Som len na začiatku, keby si ma stretol o niekoľko mesiacov, zrejme by si mal iný názor.“

„Že sa tu aj ukážeš, ty darebáčisko.“ Nezameniteľne prenikavý hlas majiteľa reštaurácie akoby mi kričal rovno do ucha.

„Nazdar, Ďusi.“ Mladý muž sa srdečne zvítal so starším pánom a priateľsky sa objali. „Ako sa máš? Vidím, že podnik ti prekvitá, nemám si ani kde sadnúť.“

„Sedíš? Sedíš! Tak sa furt nesťažuj. A to nespomínam, že sedíš v tej najlepšej spoločnosti.“ Položil mi ruku na plece.

„Poznáte sa?“ spýtali sme sa s mladíkom v bielej košeli jednohlasne.

Ďusko na nás pobavene pozrel.

„Riško je taká moja vzdialená rodina. S jeho rodičmi sa poznám asi odjakživa. Dúfam, že ťa neotravoval, vie byť skutočne neodbytný,“ dodal a výhražne k nemu zdvihol prst.

„Má šťastie, že mám dnes dobrú náladu. Azda si nemyslíte, že by som si s ním neporadila?“ Pobavene som prevrátila oči.

„To teda má. Keby ťa zažil nabrúsenú, nesedel by ani v tejto miestnosti, nieto ešte s tebou za jedným stolom. Riško, čo si dáš? Musíš mi porozprávať, ako sa máš a čo je nové.“

Čašníik o chvíľu priniesol jedlo, a ja som sa asi dve hodiny tak dobre zabávala s cudzími ľuďmi, že som zabudla na realitu, ktorá ma posledné dni zožierala. Richard bol niečo ako nevlastný syn, vnuk, synovec, proste akýkoľvek obľúbený príbuzný uja Ďuska, ktorý ho poznal celý život. Počúvala som ich zážitky zo spoločne strávených víkendov s Rišovými rodičmi na chalupe na Záhorí a vlastne všetko, o čom rozprávali, malo také čaro, že som si ten výnimočný rozhovor užívala. Obdivovala som takéto hlboké priateľské vzťahy, moji rodičia na nič podobné nemali čas a úprimne si myslím, že ani chuť. Mne v lete vždy radšej zaplatili tábor. Bolo to fajn, do táborov som sa vždy tešila, no časom som si začala uvedomovať, že väčšina rodín trávi prázdniny spolu. My sme spolu prežívali len Vianoce. Neprekážalo mi to, bola som zvyknutá.